



FRANCESC MELCION

És més difícil estar sol

M. ÀNGELS
CABRÉ

Fa uns quants anys que Vivian Gornick (Nova York, 1935) va publicar un article titulat "Contra el matrimoni"

que va aixecar polseguera. Hi deia que la por a la solitud era el moll de l'os de la recerca incessant de la companyia. Potser va ser llavors quan va començar la seva reflexió sobre què és estar sol/sola, fins a convertir-se en una mena d'experta. I tot això encara que sabem que la solitud surt molt cara: literalment (despeses domèstiques, habitacions d'hotel...) i especialment si parlem



MIRAR-NOS
DE CARA
VIVIAN GORNICK
L'ALTRA/
SEXTO PISO
TRADUCCIÓ
DE MARTÍ SALES
180 PÀG. / 17,90 €

de dones (només penses en tu, no has volgut tenir fills...). Així i tot, avui en dia a Occident hi ha més solteres que mai, dones alliberades dels lligams socials.

Esriptora i feminista que destaca per una envejable lucidesa, Vivian Gornick ha escollit l'opció de llevar-se sola al matí. Tot i que escolliu la solitud o és la solitud que ens escull a nosaltres? Als seus dos llibres anteriors –*Víncles ferotges* (1987) i *La dona singular i la ciutat* (2015), reunits en un volum a L'Altra–, que ens van enlluernar i la van revelar com una de les veus autobiogràfiques femenines més valuoses, ens explicava el seu pas per les re-

lacions de parella, la lluita contra el pernicios amor romàntic i l'aterratge a la solitud.

Ara, a *Mirar-nos de cara*, ens confessa que va ser la sororitat del feminisme radical dels anys 70 –que va viure amb intensitat– el que li va fer valorar que l'única manera de no sentir-se sola és estar en contacte amb el propi jo: "La independència em va permetre pensar. Quan pensava, em sentia menys sola. Em tenia a mi de companya. Em tenia a mi, punt". Tota la raó. La companyia és una excusa excel·lent per deixar de dialogar amb el propi jo, per no haver d'enfrontar-nos amb qui som; en definitiva, una ma-

nera genial per passar per la vida d'incògnit.

Però la solitud no és un camí fàcil i pot ser tan empenyadora com una pedra permanent a la sabata –ella parla d'"angoixa de baixa intensitat"–. Ho explica de manera genial quan narra el seu pas com a docent per algunes ciutats universitàries, on passava caps de setmana sense veure ni una ànima o mesos establint incòmodes relacions circumstancials amb la resta del professorat. Allunyada del brogit de Nova York i del seu pis en un gratacel del Greenwich Village, la solitud li pesava: "No hi ha res que em curi més el cor ferit i enfadat que un passeig per la mateixa ciutat que sovint em sembla que em rebutja", ens diu. Perquè la *flâneuse* Gornick sap que "la solitud col·lectiva" de la gran ciutat proporciona estabilitat, però només si negociem amb ella cada dia, és a dir, si fem l'esforç de sortir al carrer cada cop que ens escanya.

La saviesa d'aquest llibre –que inclou set assaigs publicats als anys 90– rau a explicar-nos de quina manera la relació amb els altres i amb nosaltres mateixos ens va ensinistrant a viure sense dependències afectives: la narració de la seva amistat amb la feminista Rhoda Munk descriu molt bé la volubilitat dels afectes i la prevenció que mereixen. I rau en la sinceritat sense embuts de l'autora, que ha après que estem sols "no només a l'apartament sinó al món" i que, així i tot, no s'està de confessar l'alliberament que va sentir quan va decidir compartir casa amb una amiga durant un temps.

Mirar-nos de cara és una invitació a viure conscientment, que hauria de ser el nostre principal objectiu, i de retruc, és un intent de convèncer-nos que "si no podem vèncer la solitud, almenys podem aprendre que no és fatal". Per no parlar dels molts disgustos que ens estalviem aquells i aquelles que l'hem escollit. ♦

Notícia del catalanisme catòlic contemporani

JAUME
CLARET

La Guerra Civil i la posterior dictadura van anorrear cultures polítiques fins aleshores consolidades a Catalunya, com l'anarquisme o el liberalisme, però també van deixar una profunda empremta a través d'una recatolització d'una societat fortament secularitzada a la dècada dels 30. L'Església catòlica, amb conegudes excepcions, va oferir al règim sorgit de la *cruçada* ideologia i personal a canvi d'influència i poder. Però, paradoxalment, aquesta esfera autònoma va generar les condicions per vertebrar un catalanisme d'arrels cristianes i oposició al franquisme. Dit pel broc gros, sense el nacionalcatolicisme potser no s'explicaria el pujolisme.

La politòloga i sociòloga lleidatana Mariona Lladonosa defuig aquests estirabots i, partint de la te-

si, defensada l'abril del 2018, basteix un estudi seriós i innovador sobre el catalanisme catòlic entre el 1954 i el 1970. Serios perquè analitza un corpus rellevant del pensament intel·lectual del període. Innovador perquè introdueix "la dimensió ideològica en l'estudi sociològic de la cultura" i això "implica revelar les relacions entre poder i cultura", tot parant atenció a elements fins ara desatesos a l'hora d'investigar la identitat, com ara els mites, els símbols i els imaginaris polítics i culturals. El relat cronològic de *Nosaltres els catalans* coincideix en bona mesura amb les fases de desenvolupament dels moviments nacionals fixades per l'historiador txec Miroslav Hroch. Així, en un primer moment hi ha un redescobrimet de la nació a partir de la reinterpretació del passat. En el cas català, i a redós de l'Església, això passa necessàriament per fer cicatrizar la ferida de la guerra amb una



NOSALTRES
ELS CATALANS
MARIONA
LLADONOSA
LATORRE
PUBLICACIONS
DE LABADIA DE
MONTSERRAT
292 PÀG. / 20 €

religiositat de creixent arrelament local. Sobre aquests primers nuclis hi impactaran els intel·lectuals protagonistes de la segona fase d'agitació político-cultural i d'elaboració d'identitat. D'una banda, trobem els escassos supervivents de la purga i de l'exili (Raimon Galí, Maurici Serrahima, Joan Sales...); de l'altra, la potència de referents com Jaume Vicens Vives, capaç de renovar la historiografia catalana i idoni per generar un programa de redreçament de les elits polítiques i econòmiques.

La tercera fase de Hroch demana el sorgiment de partits polítics i la fixació d'objectius concrets. El catalanisme anirà bastint, no sense retrocessos, una genealogia pròpia per reinterpretar els referents, per conjurar vells problemes divisoris (el catalanisme com a terreny compartit), per garantir una certa unitat d'acció (de l'Assemblea de Catalunya) i per entomar la qüestió de la immigració, percebuda com a principal repte de futur (Catalunya, un sol poble).

Enemics íntims

L'evolució del catalanisme catòlic es fa en paral·lel amb la del marxisme català, també necessitat de ver-

tebrar un nou antifranquisme a partir de la reconciliació i així redimir-se del passat. Compartiran enemic, lluites i "la idea d'una comprensió voluntarista de la identitat", on és evident la influència transversal de Josep Benet o Francesc Candel. El PSUC més mític s'esforçarà per compatibilitzar la qüestió nacional amb la formulació comunista i, en paral·lel, consolidarà una hegemonia intel·lectual marxista des de les aules universitàries fins al món editorial.

Únicament Jordi Pujol voldrà des del primer moment combatre aquesta competència. Com assenyala Lladonosa, seguint el pioner Jaume Lorés, el futur president serà capaç d'agafar el pòsit acumulat pel catalanisme catòlic, incorporar-hi preocupacions centrals com la immigració i afegir-hi una biografia de resistent i pal de paller. Quan les urnes hagin de ratificar l'hegemonia percebuda als carrers per l'esquerra, saltarà la sorpresa. Una sorpresa en part afavorida pels poders fàctics i pels errors propis, però sobretot constatació de la solidesa d'un catalanisme catòlic que encaixava millor en els horitzons d'unes generacions socialitzades sota el franquisme. ♦